

Middeleeuwse kelders bewaard in beton

Door Leo Nierse

BREDA – Een bijzonder stukje middeleeuws Breda verdwijnt maandag onder een dikke laag beton. De Nijmeegse aannemer Cuppens begint meteen na het weekeinde met het storten van de vloeren voor de nieuwe 'Drie Gezusters' aan de Grote Markt.

De straks grootste uitgaansgelegenheid van Breda, die voorjaar 2007 opengaat, wordt opgetrokken op een meer dan één meter dikke betonlaag. Dat gebeurt om te voorkomen dat de drie verdiepingen tellende nieuwbouw te zwaar op de kelders gaat drukken. Die genieten sinds 1966 de status van rijksmonument.

De minstens vijf eeuwen oude keldergewelven kwamen de afgelopen weken bloot te liggen bij het bouwrijp maken van de locatie, die vijf oorspronkelijke percelen uit de 16e eeuw omvat. Steentje voor steentje zijn de gewelven 'afgepeld'. Dat werkje is uitgevoerd door bouwvakkers en niet door archeologen. Wel heeft het gemeentelijke Bureau Cultureel Erfgoed het verloop van de werkzaamheden en de kelderinterieurs fotografisch vastgelegd.

Medewerkers hebben tevens vastgesteld dat de kelders in mei 2003 niet noemenswaardig door brand en bluswater zijn aangetast.

De kelders gaan niet verloren; ze blijven in gebruik bij de exploitant. Maar ook uitwendig moeten de gewelven goed bewaard blijven, heeft de gemeente in opdracht van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg aan de eigenaar, brouwerij Inbev, voorgeschreven.

„Het aangepaste en goedgekeurde bouwplan voorziet erin dat de kelders goed worden geconserveerd”, verzekert 'Erfgoed'-woordvoerder Mark Berends. „De hele constructie is gebaseerd op de ligging van de kelders, zodat die niet belast worden.”

Die zorg om de kelders is niet voor niks. Ze voeren direct terug naar de Grote Markt in zijn huidige, vijf eeuwen oude vorm.

Die kwam tot stand na de Grote Stadsbrand van 1534, die driekwart van de huidige binnenstad in de as legde. Ook de panden op de hoek met het huidige Kerkplein - destijds een begraafplaats - werden door de vlammen verteerd. Alleen de kelders bleven - hoogstwaarschijnlijk - intact, aangezien die nu eenmaal niet kunnen afbranden.

Toch hebben de archeologen de exacte ouderdom van de kelders nog steeds niet onomstotelijk kunnen vaststellen. Oorspronkelijk ging het om vijf exemplaren, maar één kelder - die behoorde bij een achterhuis aan het Kerkplein - heeft al jaren geleden plaats gemaakt voor een betonnen ruimte.

De ligging van deze vijf kelders komt overeen met de perceel-indeling van na

• Bij de werkzaamheden voor De Drie Gezusters kwamen de historische kelders bloot te liggen.

de Stadsbrand, maar de gebruikte bakstenen zijn van middeleeuws formaat. „In het laatste geval houden wij het op de 15e eeuw”, zegt Berends voorzichtig. „Wel hebben we kunnen vaststellen dat de kelder onder het vroegere hoekpand (Grote Markt 49) iets ouder is dan de die van de twee naastliggende panden (huisnummers 45 en 47).”

Dat opent de reële mogelijkheid dat de oudste van de nu vier resterende kelders heeft toebehoord aan de middeleeuwse herberg Den Molen. Die was gevestigd in het allereerste huis dat - omstreeks 1300 - op de latere Grote Markt (de Plaetse) gebouwd werd. Drie van de vier kelders zijn nog in behoorlijk gave staat. De vierde heeft ech-

ter een behoorlijke opdoffer gekregen, toen de panden Grote Markt 43-49 in 1991/92 tot grand café Beecker en Wetse-laar werden verbouwd. Rijksmonument of niet, voor de aanleg van de toiletten is dwars door het gewelf gezaagd. Geen haan heeft daar destijds naar gekraaid. De euveldaad kwam pas recentelijk aan het licht.

FOTO'S JOHAN VAN GURP

BN/DeStem

Zaterdag
18 februari 2006